

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklærers ansvar. Nå er alle lærere leselærere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdningens skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «YRKE: ASTRONAUT» I NYSGJERRIGPER NR. 3-12

Leseroller

Når man skal lese større tekster, kan det være lurt å fordele ansvaret for lesingen innenfor en gruppe. Deltakerne kan da støtte hverandre i forståelsen, og arbeidsmengden blir mer overkommelig for den enkelte. Elevene får tildelt leseroller, det vil si at de får vite hvilken lesestrategi de skal bruke når de jobber med artikkelen. Se rollekortene (eget ark) for en nærmere beskrivelse av de forskjellige rollene. De ulike strategiene utfyller hverandre, fra vektlegging av enkeltord, via tema, til sentrale momenter, spørsmål og et blikk for hele teksten.

Hver elev får kun tildelt ett kort, med sin rolle. Læreren må derfor på forhånd ha kopiert opp, klippet ut og brettet kortene til elevene. Man kan med fordel laminere kortene, så de kan brukes når klassen skal lese andre tekster senere. Hver elev skal ha et kort med instruksjon for individuelt og gruppevis arbeid. Det skal være ett sett med kort i hver gruppe, så alle leserollene er representert. Læreren fordeler rollene og passer på at alle kan beherske den oppgaven de har blitt tildelt. Gå gjennom de ulike leserollene først. Del så ut rollekort og la elevene jobbe individuelt.

Etter en gitt tid, 15–30 minutter, samles gruppene. Her skal hver elev presentere hva de har jobbet med, og inkludere de andre. Det er en fast rekkefølge for presentasjonen. De ulike rollene er nummerert og viser at ordfinneren starter.

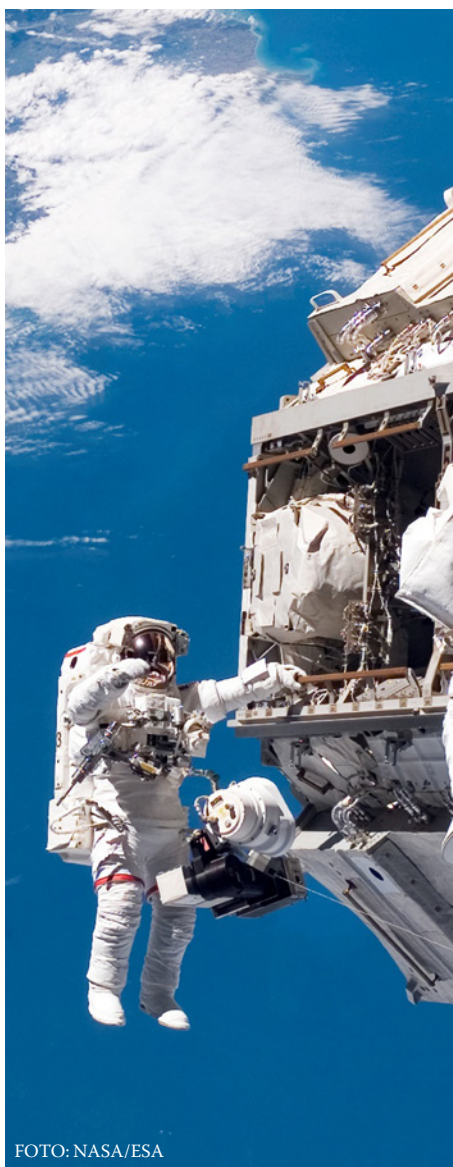

FOTO: NASA/ESA

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike læretilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Av Tuva Bjerkvold

Oppgaver til «Yrke: astronaut»

1. Førlesing

Jobb sammen i par.

- Se på bildene, hva tror dere artikkelen handler om?
- Hvilke bilder tror dere hører sammen? Er noen nærbilder/avstandsbilder, innenfra/utenfra, før/etter?

3. Detektivlesing

- Hvilke land kom astronautene fra da Christer var på ISS?
- Hvorfor trente astronautene i vann før de dro ut i verdensrommet?
- Hvorfor måtte de spise med sugerør på romstasjonen?

2. Leseroller

Jobb i grupper på fire. Hver person på gruppa skal lese teksten på en egen måte, ha en leserolle:

- Ordfinner
- Tegner
- Spørner
- Sammendrager

- Les teksten med den rollen læreren har gitt deg. Forbered ordene, tegningen, spørsmålene eller sammendraget til gruppa di.
- Jobb sammen i gruppa.
 - Ordfinneren leser opp ett og ett ord, sammen finner dere definisjonene.
 - Tegneren viser tegningen, sammen forteller dere alt dere kan om dette.
 - Spørneren stiller spørsmålene, de andre svarer.
 - Sammendrager presenterer sammendraget, de andre lytter og fyller ut detaljer om det trengs.

Rollekort

Forside, gjøres først – individuelt arbeid

Ordfinner

Finn 5–8 ord du mener er sentrale i teksten. Prøv å forklare dem.

Bakside, gjøres sist – gruppearbeid

1. Les opp ett og ett ord. Finn definisjonen sammen med de andre i gruppa.

Tegner

Velg noe viktig fra teksten som du ønsker å tegne. Tegningen skal hjelpe deg å huske teksten.

2. Vis tegningen din. Sammen forteller dere i gruppa alt dere kan om det du har tegnet.

Spørner

Lag 3–8 spørsmål fra teksten som får fram hovedpoengene i artikkelen.

3. Still spørsmålene dine. De andre i gruppa skal svare.

Sammendrag

Skriv stikkord fra teksten mens du leser. Skriv eller forbered et muntlig sammendrag.

4. Presenter sammendraget ditt. De andre i gruppa lytter og fyller ut med detaljer om det trengs.

